

Proměny tělesnosti ve 20. století

Jak se měnil pohled
na lidské tělo?

Co budeme sledovat

Budeme zkoumat, jak se změnil
ve 20. století pohled na lidské tělo.

- Budeme pracovat s obrázky,
fotografiemi, plakáty a texty, které
ukazují proměnu lidského těla,
vzájemně je porovnávat, hledat,
co mají společného a co je
odlišuje.

Co je naším cílem

Budeme přemýšlet o tom, zda
zdánlivé samozřejmosti (třeba
to, jak vnímáme, co je krásné)
jsou skutečně tak samozřejmé
a jasné, jak se zdají na první
pohled.

- Budeme přemýšlet o tom, v čem
se naše současné vnímání
lidského těla liší od toho, jak tělo
viděli naši předkové.

Jméno a příjmení:

dejepisplus.npi.cz

Tyto dvě fotografie zachycují dvě extrémně hubené ženy. První fotografie je z módního časopisu z roku 1996, druhá zachycuje ženu se synem v uprchlickém táboře v Jižním Súdánu v roce 2017. Jaké jsou podle vás důvody jejich stavu?

Evokační fotografie 1

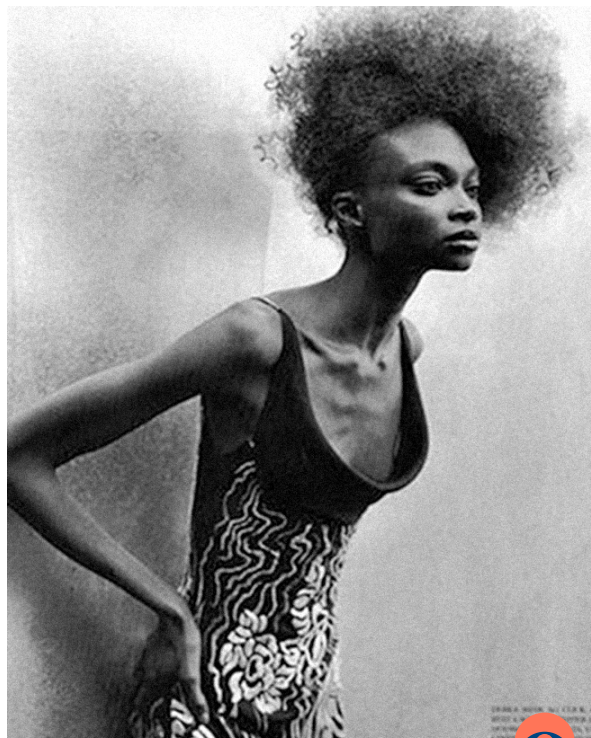
Debra Shaw na fotografii Petera Linberga z roku 1996

Důvodem stavu ženy na fotografii 1 je...

Zdroj: [Pinterest \(2022\)](#)

Evokační fotografie 2

Žena z Jižního Súdánu, Stephanie Glinski, 2017

Důvodem stavu ženy na fotografii 2 je...

Zdroj: [World Vision \(2017\)](#), foto: Stephanie Glinski

Co se může hodit

Svě dějiny nemají jen státy, národy či regiony. Minulost můžeme zaznamenat i u tak rozdílných věcí, jako je krása, krajina či lidské tělo. A právě to bude tématem této lekce. Člověk vždy vnímal své tělo a ve společnosti byly vždy „předpisy“ a doporučení, jak se k němu chovat a jak jej nahlížet. Pro vládnoucí vrstvu byl určující pohled Bible, která vnímala tělo jako „nádobu hříchu“, obyčejní lidé však tento pohled nepřijímali. Názor na lidské tělo se změnil s nástupem novověku, a přede-

vším osvícenství v 18. století. Lidské tělo bylo vnímáno jako stroj, o který je třeba pečovat, takže od 18. století se rozvíjela veřejná zdravotnická péče a stát stále více vstupoval do toho, jak by se člověk ke svému tělu měl chovat. Pohled na tělo ale neovlivňoval jen stát. Třeba otázku, co je krásné tělo, řešili spíše umělci než státní úředníci. Otázek, které si můžeme v souvislosti s lidským tělem položit, je celá řada. Pojďme některé z nich prozkoumat.

Úkol

1

Prostudujte si zdroje 1 až 6 a rozhodněte, které z výroků jsou pravdivé.

Zdroj

1

Rubens – Žena se zrcadlem
(okolo r. 1640)

Zdroj

2

Pohled současného vědce na štíhlost (1999)

Ve většině předmoderních společností představovala ideál krásy plná, zaoblená postava. Štíhlost nebyla vůbec považována za žádoucí, protože byla spojována s nedostatkem potravy, tj. s chudobou. Dokonce i v Evropě 17. a 18. století zůstávala ideálem krásy baculatá žena – stačí si připomenout třeba Rubensovy obrazy. S idealizací štíhlosti se setkáváme v některých středostavovských skupinách koncem 19. století, ale její zevšeobecnění v podobě „závazného“ ženského ideálu přišlo ještě později.

Zdroj: Wikipedia (2022)

Zdroj

3

Plakát sokolského sletu (1921)

Zdroj: Jaroslav Anděl: *Plakát v souboji ideologií 1914–2014* (2014)

Zdroj

4

Dobový názor na tělovýchovu (1905)

K hrozícímu boji (Čechů s Němci) se tudíž má chystat národně celistvý člověk – muž pevných stehů a paží, sokol s tělem svalovitě rozčlankovaným a jako z kovu ulitým. Toť přední ozdoba muže, na němž nespátříš tělnatosti mdlé ani vybledlé hubenosti.

Zdroj

5

Modelka Twiggy (1967)

Zdroj: Wikipedia (2022)

Zdroj

6

Historik o změně vztahu k tělu (2003)

Štíhlost zvítězila na celé čáře, ale s řadou rozporů. Vztah k jídlu se převrátil a nebezpečí hladu a strach z něj nahradily nebezpečí a strach z přemíry jídla. Jíst málo je znakem a nástrojem výkonnosti. Nyní, kdy je hojnost každodenní skutečností, začínáme pocívat důsledky neodolatelné přitažlivosti přejídání, kterou tisícileté dějiny hladu vryly do našich těl a myslí. Nemoci z nedostatku potravy v bohatých zemích postupně vytlačily choroby z nadbytku jídla. Z průzkumů vyplývá, že víc než polovina osob, které drží dietu, protože jsou přesvědčeny o své nadváze, vůbec nadváhu nemá. Jeden extrém byl vytlačen extrémem dalším: upřímný a uvědomělý vztah k jídlu si musíme teprve vytvořit.

Rozhodněte, které výroky jsou podle vás pravdivé, a zdůvodněte své rozhodnutí.

1. Zdroj 1 a zdroj 5 jsou si podobné.

ANO / NE

Myslím si to, protože...

2. Zdroj 3 vypovídá o tom, že tělovýchova neměla žádný vztah k politice.

ANO / NE

Myslím si to, protože...

3. Lidské tělo přestalo být ve 20. století důležité.

ANO / NE

Myslím si to, protože...

Úkol

2

Popovídej si se spolužáky o tom, jak jsi odpovídal/a. Zapiš si postřeh, který tě zaujal.

Badatelská otázka

Jak se měnil pohled na lidské tělo?

Prozkoumali jste řadu zdrojů. Jaká bude vaše odpověď na badatelskou otázku? Jak se ve 20. století měnil pohled na lidské tělo? Zkuste rozvinout nejméně jednu ze tří vět.

Teze

Který zdroj odpovídá této tezi?

20. století přineslo změnu, co se týče představy o kráse. Dříve...

Obrazy těla byly ve 20. století využívány politiky. Člověk měl být zdatný, protože...

Vztah k tělu se ve 20. století změnil, protože se změnil i vztah k potravě. Zatímco dříve...
